

**Sa Kumagwa'e Iblu
atta Inawe ye
Ug-uggud**

Tanudan Kalinga

**Sa Kumagwa'e Iblu
atta Inawe ye
Ug-uggud**

**The Second Book of Stories
from the Old Days**

Tanudan Kalinga

SUMMER INSTITUTE OF LINGUISTICS, INC.

Translators

2002

Publishers

Preface

Sa anna'e kumagwa'e iblu atta inawe ye ug-uggud, ambalin ak iblu ta angigammuwanda'tta ug-ugali kan naknakwa'tte awe. Pun niyiblu ta pulpanda iMangali basaon. Nadagup'e ug-uggud da anna'e nigili, pun dakol'e anggappiyaantaku'tta nangug-uggud ya da nangigili.

Da anna'e ug-uggud amo pinabalun da Nelson Amangao, Mary Dunol, Ignacio Gayyaman, Teodoro B. Liago, Jr. ya ak Petra Pud-acan de kabasaanda. Da sana'e bungguuy ummoyda gattok inuswila'd Manila de inon ni ug-uggud'e bumalu. Impakatda kaboolanda'e angila si bumaluwan ni ug-uggud ta siguradu we anggodong kabasaada kan migiliyana'tte Minangali.

Namnamaonda'e maganasan da ambasa'tta anna'e ug-uggud.

Da anna kad'e iglatu si iblu, kingwan Teodoro B. Liago, Jr.

Sa kumagwa'e iblu atta inawe ye ug-uggud

Sa nakwa kan da Ang-angmon kan Balbalngag

by Teodoro Liago, Jr.	1
Da Lima'e Ansunud by Lolita Wangnison	5
Sa Ug-ugud atte Panggob ad Binalatan by Petra Pud-acan . . .	9
Sa Ulila by Lolita Wangnison	13
Sa Beleg'e Isunan Nasuyop'e Babalasang by Petra Pud-acan.	18
Sa Nang-a]-ana'd Kinnitan si Ngadanna by Isabel Dupali . . .	24
Sa Tagu we Nabalín Batang by Mary Dunol	28
Ak Angtan by Rosita Alunday	37
Da Duwa'e Ulila by Lolita Wangnison	43

Sa Nakwa kan da Ang-angmaon kan BalbaIngag

by

Teodoro Liago, Jr.

Inggaw pun kanu da Ang-angmon kan BalbaIngag, ummoyda nan-angoy atta umada. Nangwa kad ak Ang-angmon siya tinipoyna kudilap'e ngadanonda ung-ungakkan, wok angiyayag kan BalbaIngag si tipoy yok kanana, "BalbaIngag, anna ung-ungakkan'e tipoyku we angalaka." Nangwa kad ak BalbaIngag, kanana'e summongbat, "Anna pay os kuwani ye ung-ungakkan," te kanana pun nu siya ngannon Ang-angmon ung-ungakkan de utting. Innalana gay kanu uttingna ok tipoyona.

Nangayaya'k Ang-angmon atte innilana ok kanana, "Naboknanka akay BalbaIngag, ngaipam ay uttingnu tipoyon?" Siya ngadanok ung-ungakkan, kudilap.

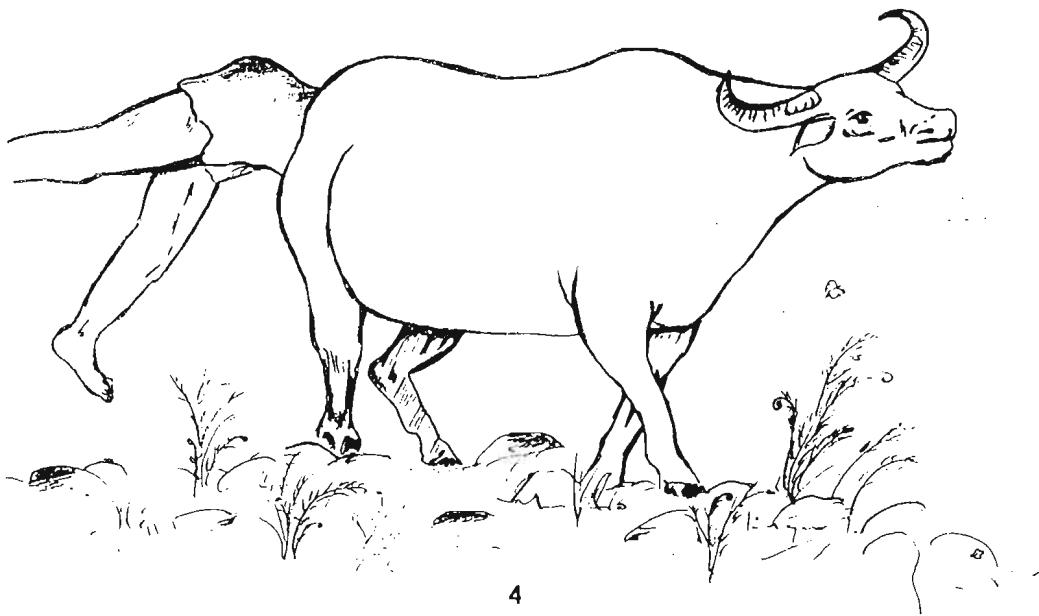
Mabigat pun os, ummoy ak Ang-angmon si wail namaku,
wok niyaspul'e inggaw luwang'e indasana, kanana'e

anggakagakay si wail “Paku, paku, Dimman kayu?” Dingngol kad ni luwang, kanana’e gumminga, “Ngaipamman singsington paku si anna tabak’e adu? Awwaynu ta kaanam?” Kanan Ang-angmon, “Dinu ayoknu?” Kanan ni luwang, “Angoyka si ubotku, yakon adimpay akay idoga pusiyaon pusok te matoyak man.”

Nillumnok ak Ang-angmon si ubot ni luwang ok aduwona’e angala si tabana ok umoyon. Innilan pun Balbalngag de taba kan Ang-angmon, kanana, “Dinu akay nangal-am ta iyyak pay angala. Imbagan Ang-angmon nangal-ana ok umoy os ak Balbalngag.

Inggaw kad si wail, kingwana da intudtudun Ang-angmon kan siya. “Paku, paku, Dimman kayu?” Gininga-an os kanu ni

luwang ok palunkona bos si ubotna, yakon binilinna bos ta adina
idoga pusiyon pusuna, yakon, kingwan kad ay Balbalngag,
innilana pun de pusun ni luwang, pinusina te kanana'e "Ambaluk
koonta'k tabayag." Giniknan kad ni luwang insaladna'e
nampaypaytuk si sissiya'k Balbalngag ad dalom si buwangna ok
nantakulungda'e duwa natoy. Sadi abus Balbalngag. Abusna.

Da Lima'e Ansusunud

by

Lolita Wangnison

Inggaw pun kanu da lima'e ansusunud. Ummoyda kanu nanggakagakay si ginubat. Baagen, nan-otapanda kanu dako'e bo_loy. Kananda kanu "Intaku katamon ya nillomnoktaku?" Kanan kanu ni osa'e "Intaku po." Nillumnokda kanu wok dummatongda kad ad da_lom, naippun tagu. Kananda kanu, "Inggawtaku yan ay ad da_lom te annan nau_lattaku." Baagen annat kanu lagayan? Dummatong pun kanu, kanana, "Ngai magak tagu?" Ana akay kanu ta annat'e lumnok! Gappiya te inggaw dagal ni osa kan

dida. Dummatong pun kanu si lewangan, tummukdu'tte batu we onob ni bo_loyna. Kanana kanu "Uni yan ta umun-uni ta maillonganak yan." Nangwa kad kanu da ansusunud kananda, "Ngammen inontaku we sana?" Andi kanu lagayan'e ummana gay ansasa_lay. Baagen nasanyakat nangdon si dagal ok tinuytuyna atana. Pun'e sadi, naippun agon ilana. Lumnok ay kanu'd da_lom atte bo_loy yok kapkappukapona'e angngit kan dida. Ummoy kad kanu si dugyun ni bo_loyna, ummawidda pay atte bisak. Baagen, panos kanu ya annat da kalding'e sin-aalikammog'e lumnok.

Nanggallibuda kanu'd da_lom. Awad kad kanu kapukapon ni lagayan sa kalding, ya kanana pay, "Te anna pen da kaldingku

da anna." Osan awad kad de appadana sa kaldingna pay.

Kananda kanu, "Ngammen inontaku sina, pain'e aminon ditaku

gongaton nu aditaku ilan inontaku we tumokwa_l." Baagen

nangangtobona kanu onobna ta allasu anga_l-ana kan dida. Gapu

kad ta adipun makaodas kan dida. Binuktana bos onob'e batu

wok antukduwana'e amangabang atta tumokwa_l. Kanan kanu ni

namangu kan dida'e ansusunud, "Do, ta umunaak antayun atte

kalding nu lumawa'p paway."

Lummawa pun kanu osa'e kalding, dinadakkagni namangu

nantayun, wok kapukapon pun ni lagayan, siya nattok kalding.

Unipun, nipasani bos osa nantayun si lummawa osan kalding,

wok kapukapon pun os ni lagayan, siya bos nakapukap kalding.

Inggana'k naamin da tummokwa. Inggawda kad ap-paway,
nakakanemda. Amod pagay layadda'tta kalding'e nanagu kan
dida. Pun'e sadi, intallayda da kalding'e nanagu kan dida. Sana
abusna.

Sa Ug-uggud atte Panggob ad Binalatan

by

Petra Pud-acan

Nu malpuka'd Mangali ye umoy ad Madukayong, siya maoy de beleg ad Binalatan. Sa anna'e beleg boot ni Dacalan kan Madukayong. Awad de sin-alikawog'e ippun guminga kan ippun um-umsiyong atta sissiwit te sana kanu nangigima-uwan Kabuniyan atta sissiwit'e tumulong. Kakna istoryana'e dingoiku atta pulpan ummoy ad Maducayong.

Kabuniyan nangngadan da tagu'tte awe kan Apodios. Napanok-nokan kaboolana si namaginokana'tta sissiwit'e

tumulong. Te ummoy pun kanu nanganup innawitna da tulu we asuna. Inkaponna kanu'tte beleg ad Binalatan. Innumdas kad da asuna, tinuntun-udna ayonan ni giyyakda. Intagadada kanu we nangiyak si laman ok inkapokaponda'tte adayu.

Niduum pun kanu'k Kabuniyan si lamagan ad Binalatan tumukdu ta dongngona nu dinu anggiyyakan da asuna, ya nangikapnanda, yakon ippun kanu dongngona te tumulong da sissiwit'e guminga'tte layadda'e nangila kan siya. Nangwa kad'e sadi, napaleset kanu wok kanana, "Guminokkayu uppos yan'e sissiwit'e tumulong, ta dongngok nu dinu igaw da asuk'e anggiyyak!" Nakaginok kanu da sissiwit'e gumminga. Ippun pay kanu um-umsiyong ak ossaan te nakimtanda si napaleset ak

Kabuniyan. Dongngona pun kanu giyyak da asuna,
adaddayuwan ay igawda ok ummoyna dida tinun-ud.

Pun kanu we sadi, inggan ni nangigimauwan Kabuniyan
atta tumulong'e sissiwit, inggana sin-sana, ippun ogon um-
umsiyong si sadi ye sin-alikawog ad Binalatan. Takon ay kanu da
kalugu ippun guminga'tta lumabi. Tumayap-kad kanu sissiwit ya
nibatug si sadi ye sin-alikawog, makaginok'e guminga, lakpusona
kad da sadi ye sin-alikawog, asiyot guminga. Pun sana
kananda'e katuttuwa-an'e nanggima-u'k Kabuniyan. Awad kad
de umoy ad Madukayong, ta maka-imusta, kananda'e tuttuwa'e
ippun guminga'k sissiwit si sadi ye sin-alikawog ad Binalatan. Sa
kesan'e tawon, 1998, ummoy da Tourista pinanoknoka pun

tuttuwa, pun ambalinonda'k osa'e "Tourist Spot" ni Tanudan nu
magangput kalsa.

Kakna istoryan ni lugar ad Binalatan. Abusna.

Sa Ulila

by

Lolita Wangnison

Inggaw pun kanu abeng'e nasawalan ak opat tawonna.
Naulila te natoy da amana kan inana. Abusda'k nabun-an atte
mammad-an'e apuna. Yakon adipun apuna ankewaal te
nalakalakay. Kad sa abeng, ippun os igammuna'e ankewaal.
Abus ak pulpana koon, dagus umoy aminit si puppulag, ya
punuwona kad akkubawna intallayna ya siya kinanda. Abus
pagay ak kakanda si dumatong inkakakan ya nasuyopda.
Mabigat kad, ummoy os abeng naminit. Siya pay pasigna koon

si ina_lgaw, ta piga gay nu awad antipa_lda'tta u_latda si
dumatong inkakakan.

Sin-a_lgawan kad si ummadayu umoy ni abeng aminitan te
naamin da adani ye pipinnitona. Nanggakagakay si pu_lag'e
tuttu_lni, baag kanu gay nin, annat tagu we kumatam kan siya.
Kanan kanu ni sadi ye kummatam si abeng'e tagu. "Abeng,
kaddaguka akay, igammuk'e naulilaka kad awad os apum'e
adipun makakewaa_l te na_lakay. Igammuk'e abuska'k dagus
umoy anggagakagakay angngit ak kanonyu. A_lam banga'e'nna, ta
itallaynu ya dumatongka kad atte bo_loyyu kuam si danum ya
iyyasugnu. Nu kanam'e 'Lumwag,' lumwag. I_lam kad nu o_logyu
kanon de mautu we isna, kanam'e 'Guminokka' kad, guminok."

Ummoyon kanu abeng'e amoamod de layadna te anna'e anganda'k isna. Dummatong kad si boloyda, indasana apunan'e ankengakengaw te pat naujat. Dummatong ay kanu abeng ok nan-apuy'e malinglingtan. Danumana'k sintasa banga'e innatod ni tagu we inaspujna ok iyyasugna. Kanana pun'e "Lumwagka!" nillumwag, ilana pun si lamogda kanon kan apuna de isna, pinaginokna ok gumminok. Inakudna kanu si nautu wok anganda. Kanan kanu ni apuna'e mammad-an, "Pianmagay nangal-am si anna'e kanonta'e isna?" Kanan ni abeng, "Inggaw tagu we nangitod kan sakon si anna'e banga, kuak kad kanu'k sintasa si danum iyasugku ya lumwag kad nambalin ak isna." Amod kanu layad ni mammad-an, pun anggappigappiya.

Mabigat pun kanu bos, dinanuman os ni abeng banga ok iyyasugna. Ilana pun si lamogda bos kanon pinaginokna. Inal_gaw ya siya kingwana, pun allaylayadda'e an-apu te anna dagusda kanon'e isna si dumatong inkakakan.

Simbigbigatan pun, kanan kanu ni abeng si naabusda nangan, "Appu, inggawka pay yan ta iyyak angayu, te anna'e naamin itunguta?" "Nu mau_latka kappay, kuam anna'e banga'k sintasa si danum ya iyasugnu. Kanam nu maabus miyasug'e 'Lumwagka!' ta lumwag. Ilam kad nu lamog nu kanon de mautu we isna, kanam'e 'Guminokka' ta guminok." Ummanapay kanu we namilibilin ok asiyot umoyon'e umoy angayu.

Mamatuk pun kanu, dinanuman ni apuna de banga'k

sintasa ok iyasugna. Kanana kanu we “Lumwagka!” wok lumwag, yakon naliwatana’e namaginok te nakungaan. Iggan ay kanu ni isna’e ummadu-adu wok lummay-as atte banga ok anna’e mapnu bo_loy. Kanan kanu ni abeng si dingol_na da ambogbogga, “Ngai nin ay bogboggaonda?” Agagana kanu gay’e umoyon.

Pun kanu ta dummatong si bo_loyda, anna kanu apuna’e natab-unan si isna’e sissiya’e lumlumwag kan umadu-adu. Paginkona kanu wok gumminok. Ummakit pun kanu isna, ilanda pun apuna, pat na_luksuwan. Abusna.

Sa Beleg'e Isunan Nasuyop'e Baba_lasang

by

Petra Pud-acan

Kakna ug-uggud'e dingngo_lku kan binasak. Nu inggawka si kalsa'd Maswa, ya nan-otopka si beleg ad Patukan, maotap beleg'e isunan innumbog'e baba_lasang.

Inggaw pun kanu da an-asawa'e da Gamu kan Lumingay. iDaca_landa. Ossaan abengda'e bubai, Lupting ngadanna. Anna kad kanu we umigammu we an-ugud, nataag da inana kan amana te igammuna'e an-ullalim. Indakodako_lna kanu we pasig'e ullalim isongbatna'tta imusonda kan siya, ya amba_lu bos

gayongonni ullalimna. Nan-asidongo_ kad si ilida'd Dacalan
laingna'e an-ullalim, pasig kanu mapmapnu da tagu si sawang
da Gamu we umoy angngo_ si ullalim Lupting.

Bummaba_lasang kad, adu kanu gay da baba_lu we ummoy
namagbaga kan siya ta asaw-onda, yakon ippun pini-on Lupting
kan dida. Losan os da udum'e ili dingngo_ de bina_luna kan
bina_lun ni ullalimna. Pun dingngo_ kad Mawwangga'e iTinglayan,
nan-ayag ak kagwana ok umoyda'd Dacalan ta umoyna ilan ak
Lupting'e kapampaniyanda si bina_lu kan gayonggon ni ullalimna.
Innilan pun Mawwangga si katuttuwaan da dingngo_na,
impadasna binagbaga'k asawa. Nalyad os ak Lupting kan siya te
ankosdo_'e la_laki ya siya is-iska_ da iTinglayan. Umisik kanu inan

Lupting ya sa amana te siya pionda angiyasaw-an abeng ni
baknang'e kailiyanda. Yakon siya pini-on Lupting ak
Mawwangga'e iTinglayan.

Sintawon kad kanu nalakpus si inggan ni nan-asaw-anda
Lupting kan Mawwangga, anna'e mangngol ad Dacalan'e
nampapatoy da iTolgaw atta iTinglayan. Nampoang kanu'k
Mawwangga kan Lupting ya da katugangana ok umoyon ad
Tinglayan te igammuna'e siya abus ak is-iskalda. Dummatong
pun kanu, losan da tagu'd Tinglayan allaylayad te anna'k
Mawwangga'e angipangat kan dida si palad ni papatoy.
Andatdatngona kanu da asin-lalakina ok pulanuwonda inonda'e
umoy allonok ad Tolgaw.

Anna pun kanu gay'e mawatwat si mabigat, illibbat kanu

Mawwangga da binabaluan ad Tinglayan ok linnok da ili'd

Tolgaw. Inniggada pun kanu papatoy, adu da gingngat da

iTinglayan'e iTolgaw, yakon gingngat os da iTolgaw ak

Mawwangga ok alanda uluna. Intallay kanu da iTinglayan long-

ag Mawwangga ok ambu-unda'd Dacalan ak umoy angibogga

kan siya.

Dingngo_l pugay kanu Lupting'e gingngat da iTol_{gaw}
asawana ok a_{lan} da u_{luna}, namagiwos kanu we nanagada si
umoyon ad Tinglayan. Yakon inggaw pun si lamagan ad
Patukan, tummukdu te naayo-ayong ok ipaisdungna'e nangibil
kan Mawwangga. Dagason pun kanu da iDaca_{lan}'e nabogga
kanana kanu we nan-ullalim. "Ippay umoy angila si asawak'e
Mawwangga'e napungsilan u_{luna}." Inniinggaw pagay kanu si
sadi ye lamagan ok impaisdungna'd Tinglayan'e umibi-ibil.
Umibi-ibil, umibiibil, ingganak umma_{lak} kanu luwana ok siya
nambalin ak uudna'd Wagod.

Pun'e sadi, nilobon kad kanuk Mawwangga, nangulin da

iDaca_lan'e nabogga. Dagasonda pun kanu'k Lupting adipun
umoyon. Ina_lgaw ay kanu ya nampaspasani da ummoy
namabbali kan siya yakon inniingaw si sadi ye lamagan.
Nakisokiso_l kad kanu we ummibiibil, nansa_layok matoy. An-otap
kad kanu da iTinglayan si sibotna'e natoy atte sadi ye beleg ad
Patukan, nan-otapanda'e isunan uumbog'e baba_lasang. Pun'e
sadi, kananda kanu we sanat ak Lupting'e nasuyop.

Nan-asidongo_l kad de anna'e beleg, losan da kaili umoy
ka-ot-otapan. Dingngo_l kad da Malikanu, pu_lpan da iyyiglatu wok
mapanoknokan de kinaba_lun ni ka-otapana. Sinsana kad
nambalin ak osa'e "Tourist Spot" ni Kalinga. Nginadananda'k
"Sleeping Beauty Mountain." Abusna.

Sa Nanga_l-ana'd Kinnitan si Ngadanna

by

Isabel Dupali

Impalubos Antonio Dupali ye makwa'e miyiblu

Inggaw pun kanu da an-asawa, Diwayan ngadan ni la_laki
ya Gayyuma ngadan ni bubai. Ossa-an abengda'e la_laki, kad
Ammusi ngadanna. Yakon, sa sadi kad'e timpu, nabugi bos ak
Gayyuma, pun kasiyam bu_lanna sadi. Gapu kad ta andagson ak
Gayyuma, nanagadada si umada ok ummiyanda te inasnga-anda
pappa-ulin ni da_lan. Panos pun, dummatong osan baba_lu we

ummoy nangibaga, kanan'e "Diwayan, awad kanu bagungon ad Anggacan!" Nangwa kad ay ak Diwayan, kanana'tta kabo_loyna, "Inggawkayu pay ta iyyak ud ay makabagungon ad Anggacan!"

Tinenan Diwayan da an-ina ok ummoy nakabagungon.

Nipauli kad'e nal_{pu}'d Anggacan, nansadang ad Licwotan, wok sinkakanaana gay nilagabayan'e nakaam-ammung. Nandu_lay os'e umminum si bayas ok nabuuk, pun ummiyan ad Licwotan.

Pun'e sadi, kainamagay ak Diwayan'e amba_lu nasuyopana'e ummiyan ad Licwotan, anna'e anggumut ak Gayyuma si sadi ye labi si sigayda'k uma. Nan-a_puyda an-ina te annan umanak ak Gayyuma.

Gawan labi kad, tummokwa_l da tu_lu we ankannadu da

kukku_lungda'e lagayan'e nalpu'tte liyang ni balintu-ugan, wok
ummoyda kinatam sigay da Diwayan te sinung-sungda agak
utting. (Giniknan kad Gayyuma'e annat da alliklikwos si sigayda,
inna_lana'k Ammusi yok insakbana si pakyay ni sigay. Kina-anna
bos bongo_na ok inniggana'tte bagang Ammusi.) Nillumnok kad
da sadi ye lagayan, impugodda'k Gayyuma ok insal_adda'e
nanguni-kunit si lamanna ya kinanda. Abus kad tung-a_lnak
nabun-anan, impasanida utting kinan ok asida-ot ummoyon.
Abus pagay insisik-kim Ammusi nangwan da lagayan'e nangan
si inana ya sa sunudna'e utting, te amod de kimutna.

Nabigat kad, nawwiwikis ak Diwayan'e nanagada'tte
umada. Dummatong pun, natataag te indasana asawana'e

sintasa ok iyasugna. Kanana kanu we “Lumwagka!” wok lumwag, yakon naliwatana’e namaginok te nakungaan. Iggan ay kanu ni isna’e ummadu-adu wok lummay-as atte banga ok anna’e mapnu bo_loy. Kanan kanu ni abeng si dingo_lna da ambogbogga, “Ngai nin ay bogboggaonda?” Agagana kanu gay’e umoyon.

Pun dummatong kad si bo_loyda, anna kanu apuna’e natab-unan si isna’e sissiya’e lumlumwag kan umadu-adu. Paginkona kanu wok gumminok. Ummakit pun kanu isna, ilanda pun apuna, pat na_luksuwan. Abusna.

Sa Tagu we Nambalin Batang

by

Mary Dunol

Sa awe kad, inningaw kanu baba_lasang'e Anus
ngadanna. Gapu kad ta amod de ba_luna ya ankosdol'e
baba_lasang, umadi-adi'tta baba_lu we umoy amagbaga kan siya'k
asawa. Nangwa kad kanu osa'e baba_lu te pion'a'e siya
angasawa, kanana kanu, "Ngai nin-ay kook ta sakon angasawa
kan siya? Ambalinak ud ay ak batang, ta iyyak si da_l-ag ni bubun
mibadong."

Pun'e sadi, nambalin ak Batang ok ummoy si da_l-ag ni

bubun nibadong. Ummoy kad kanu da baba_lasang nansasakdu, anna Batang'e babaddong si bubun. Kananda'e sintataag, "Ngai umoy ni Batange'nna si bubun?" Nangwa kad ak Batang si innilana'e andi'k Anus atta sadi ye baba_lasang. Kanana, "Nu adin Anus sakon asaw-on, aminok dikayu ilelled." Kanan kanu da baba_lasang'e sin-eemes. "Kagu_laka man'e Batang umoyna sika pion. Atomagen baba_lu we nampasapasani ye amagbaga kan siya'k asawa nu awad piniona."

Pun'e sadi, nangwa kad ak Batang, lummibbat ok kanana, "We umadim pagay Anus sakon asaw-on ta aminok dikayu ilelled?" Anaakayta, sin-aagaag pagay kanu da baba_lasang'e ummawid. Kananda kanu, "Anus, asaw-om ta adin ditaku

ilelled!" Nangwa kad kanu'k Anus kanana'e "On, an-asawa ta pokkay." Ummoyon kad kanu da baba_lasang atte bobo_loy, nibu_lun ak Batang. Dummatongda kad si bo_loy da Anus, nibaksa_l sadi ye Batang atte paway. Pun'e sadi, nan-asawada pos pay. Yakon babaksa_l pos pagay ak Batang si paway.

Anna pun'e anguma da tagu, kanan Batang, "Iyyak umagguma'k umataku." Kanan Anus'e summongbat, "Ngai inom'e umagguma'e naippun imam?" Nangwa kad ak Batang, ummoyon. Pun'e sadi, dummatong kad atte sadi ye umoyna agguma-on, nankuddalig ok maamin malelled bogbogaw. Al_wa- al_wa pay kanu nilelledna.

Dummatong kad kanu, kanan Anus, "We ummoyka pagay,

ummagguma?" Kanan Batang, "On! Alwa-alwa pay awad'e
inaggumak."

Anna kad'e dummatong insosogob, kanan os Batang,
"Angitakodka Anus si ispulu kan sakon ta iyyak ansogob." Pun'e
sadi nangitakod ok ummoy nansogob. Nasgonasgob pagay kanu
sadi ye umana te binogaw. Anna pun kanu we anagun da tagu,
kanana bos kanu, "Angitakodka si landuk kan sakon ta iyyak
anagun."

Dummatong kad si sadi ye umana, kanana,
"Tumokwalkayu we sinantatagu ta lumanduktaku." Baagen
natanokwal kanu da amoamod'e sinantatagu wok
lummandukda. Pun'e sadi, innaminda nilandukan sadi ye alwa'e

uma, wok ipaiddagusna paiyosok.

Dummatong pun os illulugam kan iyyaani, siya bos kingwana, lummugamona kan nan-aniyona da sadi ye sinantatagu. Kummobaas kad, atte naabus da ani anna'e an-aakut da tagu'tta inanida.

Nangwa kad ak Anus, kanana kan Batang, "Ngamma gay angakut atte inanim si umam?" Giginnok kanu'k Batang. Mabigat pun, ummoy si umana, wok dummatong pun os pinatokwalna bos da sadi ye sinantatagu. Wok kanana kan dida, "Awad osa umoy angala'k gimatana ta akutontaku anna'e inanitaku." Pun'e sadi, awad pagay kanu osa ya ummoy nangala'k gimatana.

Nandatdatongda pun kanu, awad osa ya nangala'k bukudna ok

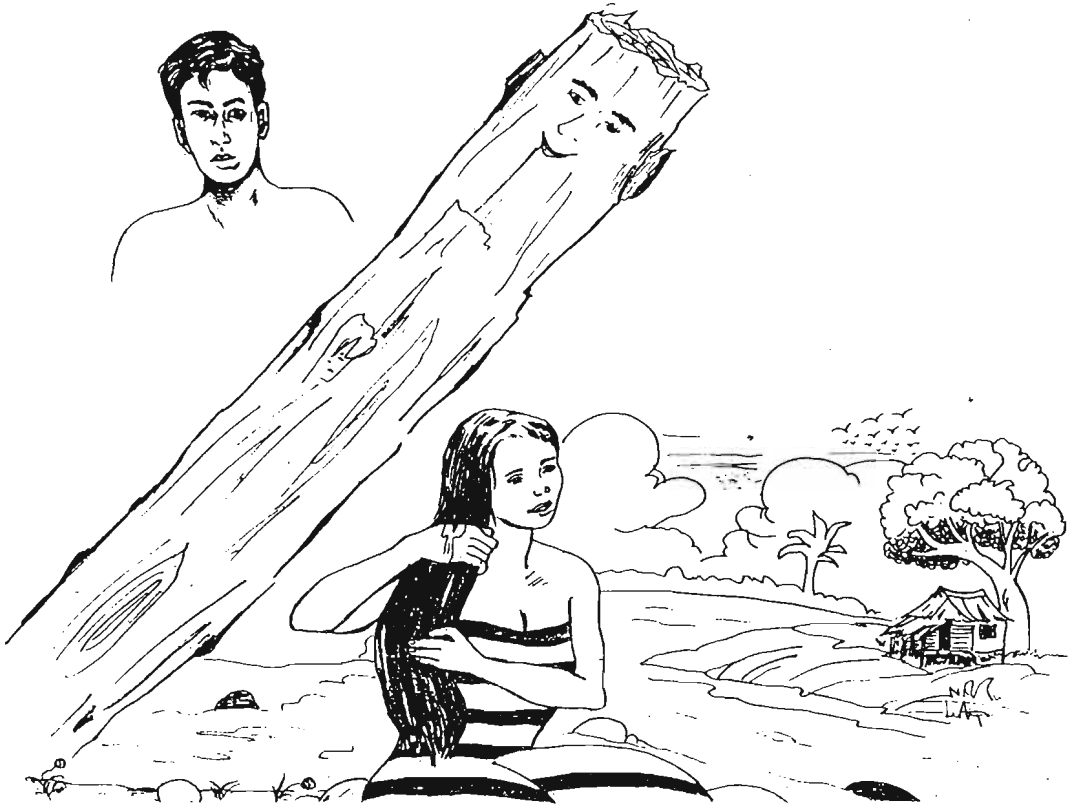
asida ot umman bumulog'e ummoyon si boboloy.

Dummatongda kad si boboloy, nataag ak Anus atte nadanatong da amod'e tagu we nangidatong atte pagoyda. Pun'e sadi, kanana'tta asimubaina, "Awwayyu we bubai ta iyisnaantaku da anna'e nangidatong atte pagoyni." Kananda, "Kinaman ay ni iyyisnaantaku si annat'e aduaduda."

Baagen kanan kanu Batang, "Na umoyonda pain." Atopay kanu layad Anus si anna'e amoamod de pagoyda. Kankanana'e angap-appus kan Batang'e "Batangku, atopay akay pagoytaku!" Pun'e sadi kainama gay naippun agon da sadi ye tagu. Ippun innilada'k kesananda. Sibot kad da sadi ye sinantatagu we ummoyon, kanan Batang kan Anus, "Angalaka'tte ulut ta inta

anlog_log” wok ummoy ak Anus nanga_la. Pun’e sadi, ummoyda
si wail nan-amos. Dummatongda kad si wail, kanan Anus,
“Ngamma inom’e an-amosnu?” Ambodang kanu’k Anus ok an-
amos. Baagen ippun kanu innilan Anus si nangaanan Batang si
Batangna, wok nataag si antawili pun’e an-amos annat la_laki ye
kumatam kan siya. Wok nakimtan! Kanana “Na! Innilam ud ak
Batang?” Kanan ni la_laki, “Tuan ippun innilak si Batang’e sanat!”

Pun’e sadi, nakimtan kanu’k Anus, anna pun okyan’e
umawid, kanan ni la_laki, “Na, adika umawid! Te sakon pay ak
Batang. An-amostaot! Naid pun agon de Batangku!” Amod
pagay kanu bain Anus kan siya te amod de kosdo_na’e la_laki.
Nagangputda pun nan-amos, ummoyonda.

Inggawda pun si dalan, inimus Anus kanan'e "Ngaipaka ambalin Batang?" Kanan ni lajaki ye summongbat, "On, te nu adik kingwa katti, adimpun sakon inasawa." Dummatongda kad

si bobo_loy, nataag da tagu. Kananda, “Ngai bu_lunnu we sanat Anus’e la_laki?” Giginnok kanu’k Anus.

Pun’e sadi, dummatongda kad si bo_loyda, nadagup da tagu wok inimusda bos kan’e ngai sadi ye la_laki. Imbagana kanan’e “Te sana pay ak Batang’e” kinaanna batangna. Pun nataagda kailiyanda. Lummayad ak Anus te dakampun agon ak Batang asawana. Allaylayad os ak Batang te siya nangasawa si babalasang’e ippun pionak la_laki. Allaylayadda losan’e bummo_loy te anna adu we pagoy’e nallapuwanda’e bummo_loy. Abusna.

Ak Angtan

by

Rosita Alunday

Inggaw pun kanu'k Angtan, ummoy nalakat, naayong kad
kanu, tummukdu si nalakob'e bakka'e napnuwan da adu we
babalasang. Da babalasang kad'e ininggaw ad dalom da Anus,
Ginnanayan, Amila ya da udum, kinitingda ubot Angtan ok
nasanikad atte nakogway yok kasin pun os tummukdu, kiniting
da bos. Nasang-an pun kanu si pinasigabna pulpada kitingon,
nilokwabna bakka, wok innilana pun kanu'd dalom, anna da
babalasang'e sin-eemes. Kanan kanu Angtan, "Inggawkayu'k

nait! Ta itallayku dikayu'd Ulluday si bo_loy_ni ta inkani dikayu kan abengku aminon isida." Pun binatawilna dida ok itallayna dida.

Nangwa kad da baba_lasang'e binatawilna, nantayunda ok nasin-ossada nan-ottag si da_lan, wok abus ak Agina_lum'e banog ak natenan. Dummatong kad ak Angtan si bo_loyda, ta ilana binukudna'e inggawan da baba_lasang, abus ak Agina_lum ak anna'e nabun-an. Kanan kanu Angtan, "Udon, awwaynu kad ta ilam anna'e makan'e indatongku. Yakon ossaan anna'e nabun-an te pummanaytuk da udum. Pun patabaonta yan ta asi-taot kanon, ta pumiya.

Nan-isidada gay kanu'tta bo_lok, kamit ya da udum'e ampipiya'e makan, ta makkos ta tumaba. Tummaba pun kanu,

kanan Angtan, “Udon! Angalaka si kayu ta andikotka. Maabus kad pinalwagnu danum si maltaba ya impisuknu’k Aginalum ta mautu. Ta iyyak ayagan sunudku.”

Ummoy kad kanu nandikot ak Udon, adipun makadikot te ban-og. Innilan pun kanu Aginalum si nalakpus ak Angtan, kanana kanu, “Udon, ibukatnu kad sakon ta sakon umoy andikot te anna’e adikapun makadikot.” Ummoy kanu Udon imbukat ak Aginalum ok indawawan pun ay Udon wasay, imbadis Aginalum si ulun Udon! Wok nakaktooy. Awwayna gay kanu dikot si kayu, nagangput kad, ginogodna’k Udon ok impisukna’tte maltaba. Kingwana kad, nandalomona ulun Udon ok apuyana. Nautu pun, innalana da Idus kan Pinakaw wok binilinna dida, kane, “An-ayag

kappay ak Angtan, kananyu we, 'Unniyan ampaypayyang kaniyan.'" Ummawid kanu'k Aginalum ok alana da gipan, wasay kan bandela.

Dummatong pun kanu'k Angtan, indasana kanu tipoy'e nautu, yakon ippun tagu'k indasana. Iggana gay kanu we angan, te ippun sunudna'e ummoyna inayagan. Innaminna kad osan ulpu, kanana, "Udon, awwaynu ta anganta." Summongbat kanu da Idus kan Pinakaw, "Unni yan, ampaypayyangkani yan." Innaminna kad kanu bos osan ulpuna, inayagana bos ak Udon. "Udon, awwaynu poppay te annan aminok." Kanan os kanu da Pinakaw kan Idus, "Unni yan, ampaypayyang kaniyan."

Innaminna kad kanu bogasna, ta abus uluna'k nabun-a-

nan, imbalittuwakna pun kanu ta ilana, sa ulun Udon! Anakay kanu sangana, wok dogdogona kanu'k Aginalum, anna kad kanu we dokmaana'k Aginalum, intub-ok kanu Aginalum gipan ok nambalin ak ban-og'e digdig, yakon anna pay kanu we dokmaana. Iwwasiwasna bos kanu bandela yakon ippun pay kanu intopekna. Nasang-an pun kanu'k Aginalum, imbadisna kanu wasay yok nambalin ak dako'e digdig.

Nangwa kad ak Angtan, kanana, "Buyugan, awwaynu uduudan, anna'k Gunaw'e kuman," impigpigwana kanu we nangibaga ok dummakodako abut si digdig. Kanan os kanu Aginalum, "Dalit, tumokwaika ta anna'k Angtan'e kuman." Namigwaona pun kanu we nangipokaw, tummokwa da balan-

og'e dalit, wok adidapun nakabukud kan Aginalum.

Anungusna pun kanu, tummokwal dakodako'e dalit, wok ummoy ak Aginalum si ingana nallap-oy. Ustu bos'e tummokwal ak Angtan, wok innilan pun kanu ni dalit, iwwasiwasna ipayna ok nakna pun ak Angtan natoy! Amod pagay kanu layad Aginalum, lummoksad ok ummoyna singngit da bulunna, indasana kad kanu dida, sillalaylayadda, te wadawadda'e ambubulun. Abusna.

Da Duwa'e Ulila

by

Lolita Wangnison

Inggaw pun kanu da duwa'e ansunud'e naulila, kaddaguda te natoy amada kan inada'tte kaba_lan-ogda. Naippun igammuda'k koonda te inkaban-ogda naulila. Pun siya kingwada pupada ummoy nangayu'tta paul, te siya allangpaw ak bukudonda. Kasinda kad ummoy namaul, kanan ni bubai'tte sunudna'e la_laki, "Bumutbutka ud si annat'e waka_l ta an-uyunta'tta paul_lta." Kanan ni la_laki, "Unniyan ta bumutbutak." Bumutbut kad de la_laki, nabagut waka_l ok nibu_lun adu we

bogasna. Kanan ni bubai, "Itallayta ud ay bogasna'e sanat ta inta ud ipadas iluknug." Kanan ni la_laki, "Iggam po si bakal_nu ta onnam." Pun'e sadi, kesanda si bo_oyda ok impadasda illuknug sadi ye bogas ni waka_. Nautu kad ta kinanda, kanan ni la_laki ye "Ambukag kan ammais!" Pun'e sadi, adu kinanda ok nassugda. Kanan ni bubai, "Inta ud ay os anga_a'tte waka_na ta imu_lata te anna pay'e ampiya!"

Pun'e sadi ummoyda nanga_a'tte waka_na ok inda_usda. Immu_lada kad, nabayag ok asiyot summimit, binnungas kad de waka_'e immu_lada, siya nambalinonda'k kakannonda'tte inal_gaw, te lamogda pos pagay ibusug kan ikosdo_.

Sin-a_gawan kad, atte timpu we iyyaakut atta pagoy si

uma, ummoyda'tte pappayaw nanggakagakay, wok innilada kad de nalpu'tte uma'e ummoy nan-akut atte pagoy, nantaluda ok insisikkimda namomponana. Kesan kad de sadi ye namompon, ummoyda'tte sadi ye alang.

Ilan da pun annada nadadak'e adu'tte paway ni alang, pun'e sadi inanusanda kinamkam da nadadak. Naamin kad nakamkam da dinadak ni namompon, sintapaya nauppunana, wok nanga_la la_laki si tubu wok binusdungna. Pun'e sadi, kanan ni bubai, "Sama_lna ud ay ta inta padason duma_lus ak angimu_l-anta," ta umadu kad asita-ot bayuwon, pun siya kingwada.

Dummatong kad de iyyu-uma, ummoy da losan'e duwa nangagguma ta angiyoskanda atte pagoy'e kinamkamda.

Dummatong kad de iyyoosok, iyyosokda sadi ye kinamkamda'e pagoy.

Ummanda sinindodwa, te abus'e sintapaya sadi ye pagoy.

Pun'e sadi, tummubu kad da iyyosokda, nabalibalin kuwada'e

uma, pun'e sadi amod de layadda'tte dagusda ummoy nan-

angoy. Namusbusda kad, amod de binusbus ni kuwada'e uma.

Pun dummatong kad de timpu we iyyaani, nal-um os pagoy si

umada, wok inanida. Pun'e sadi naabus kad anida, amod de

naapit. Sadi lapun ni lummam-ayanda duwa'e sadi ye ulila, wok

dagus'e pupada namagoy kan nangasselang.

Sana kabibiyag da duwa'e ulila. Abusna.